

EGIDIJA MAČIULYTĖ

Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos 2^c klasės mokinė

Gamtos tvarinija Mariaus Katiliškio kūryboje

Man gamta yra kažkas nepaprasto. Žinoma, kiekvienam ji yra ir turėtų būti vieninteliai ir tikrieji namai. „Mes esame miško tauta, todėl gamtos ritmas mums yra savas. Jis apsprendžia mūsų vidaus gyvenimą ir mūsų kūrybą. Savo viduje mes esame išlaikę tą pirmykštį gamtos nekaltumą, kuris yra pagrindas kiekvienai sveikai tautos ateičiai“, – sakė A. Maceina. Rašytojas Marius Katiliškis visur ieško pusiausvyros ir harmonijos, dermės tarp žmogaus ir gamtos, gyvybės ir mirties, jauno ir seno, tradicinių vertybių ir naujų vėjų. Aš pati, kaip ir, manau, kiekvienas žmogus, jaučiuosi laiminga tada, kai visur tvyro darna, harmonija, tiek išorėje, tiek viduje.

Marius Katiliškis – Albinas Vaitkus – vienas iš penkių „žemininkų“. Tai liudija jo atsidavimas, meilė gimtajai žemei, jos gamtai. „Negalima gyventi be duonos, taip pat negalima gyventi be Tėvynės“, – teigia rašytojas. Rašytojo begalinė meilė gimtinei ryškiai pasireiškia kūryboje. Gamta – motina maitintoja. Ji yra visko pradžių pradžia, ką ji davė – niekas neatims. Pati gamta, jos grožis – neatsiejami nuo žmogaus būties: nuo augimo, gyvenimo, mirties. Ja viskas prasideda, ja ir turi baigtis.

Rašytojo dėmesys gamtai labai ryškus. Kiekviena žolelė, kiekvienas stiebelis, krūmelis, medelis – viskas pastebima, apkalbama, sureikšminama,

personifikuojama. Negailima dėmesio, apibūdinama tikroviškai, vaizdingai. Rodos, mintys paprastos, o taip įspūdingai išreikštos. Tai autoriaus gebėjimas viską vaizdžiai perteikti. Kiekvienas siužeto posūkis, vingis, įvykis aprašomas kartu su toje vietoje ir tuo metu esančiu gamtos vaizdu. Aprašomas gamtos peizažas, akimirka kartkartėmis nuneša taip toli, jog net pamiršti, apie ką išties kalbama ir kas yra centras. „Žolynų kvaptį gėrė senis, užsigulęs ant tvoros. Ir taja kvaptimi pasigėrusios bitės, sunkiai bevaldydamos geltonas kojas, ropojo iš liūtažandžio suskliaustų auselių į plačią ir skaisčią kaip saulė ziniją. Lindo į tamsiai mėlynus čebatėlius ir skendo giliose tuliponų taurėse, tartum sudėtose maldai vaiko rankutėse”, – kaip išraiškingai, jausmingai ir širdį glostančiai M. Katiliškis kalba apie gamtos grožį, prilygindamas gėlių žiedus vaiko rankutėms, sudėtoms maldai. „Dobilų laukas paraudo, ir liepos taisosi vašku pagelsti. Už liepų, tarp jaunų obelaičių, kaip margaspalviai jurginai šviečia avilių stogeliai”, – rašytojas spalvų grožį, augalų išraiškingumą pabrėžia gretindamas gamtos reiškinius, taip dar labiau atkreipdamas dėmesį į tai, kas nuostabu.

Nemažai dėmesio rašytojas skiria garsų aprašymams. Kiekvieną sušvokštimą, susiūbavimą, plazdėjimą jis perteikia taip, kad tarsi imi ir nejučia išgirsti kokį paukštelio čiulbesį ar pajunti, kaip kažkur prie ausies sušvankštė „galybė plazdančių sparnelių”. Visi garsai tarytum atgyja ir įtraukia į tą užburiantį gamtos pasaulį, kuriame apstu spalvų, atspalvių, garsų, virpesių...

Taip pat ryškiai gamta apibūdinama bei aprašoma ir kaimo buityje. Net ir elementarus fragmentas apie gyvulius, apie bites labai vaizdžiai išreiškia pastebimą gamtos grožį ir jėgą. „Žolė ir pasisvarinusios medžių šakos švankštė ir skambėjo galybe plazdančių sparnelių. Ant stogo šokančių lašų sukuriu mirgėjo šešėliuose ir saulės nuauksintose plynėse. Eilėmis judėjo, siuvo, pranykdamos lakų plyšiuose ir

išsipildamos naujais sriauteliais”, – štai kaip Marius Katiliškis aprašo, rodos, įprastą, bet kartu ir nepaprastą bičių gyvenimą.

Gamtos tvarinija Mariaus Katiliškio kūryboje yra itin vaizdingai aprašyta, ryški, atkreipianti dėmesį. Mums įprasti, kasdieniai dalykai apibūdinti taip, kaip mes – skubantys, sumaterialėję ir smulkmenomis nebemokantys džiaugtis – turbūt niekad nepamatytume, nepajustume ir neišgirstume. O juk tai – nepakartojama.

Pasaulyje, kurio pakankamai neišnagrinėjome, į kurį neišžiūrėjome, neižvelgiame gėrio ir grožio. Taip dažnai pats didžiausias gėris ir grožis slypi visai nepastebimuose, niekuo neišsiskiriančiuose, smulkmeniškuose dalykuose. Mariaus Katiliškio kūryba mus skatina būti atidesniems. Tada pasaulis nušvinta ryškiau.